

Cum spuneam, cartea este o neașteptată dar importantă contribuție estetică la definirea unor factori de proveniență tehnică, integrați în ansamblul spectacolului. Abundența de date dă expunerii un caracter aplicat, concret; limitele de spațiu o obligă uneori să fie oarecum suprîncărcată de referiri și de detalii. Gîndul ne duce, de aceea, la posibilitatea unei reluări a principalelor teme, la aprofundarea altora (neincluse aici sau închuse pe spațiu restrîns). Și așa, însă, privită ca un început, lucrarea lui Virgil Petrovici se cuvine întîmpinată ca o contribuție pe cit de riguroasă, pe atît de originală la lărgirea orizontului teoretic al teatrolgiei noastre.

C. Paraschivescu

ION BĂIEȘU:

«Cine sapă
groapa altuia»

Recentul volum de teatru al lui Ion Băieșu este, prin varietatea pieselor incluse în el, reprezentativ pentru apetențele tematice ale scriitorului. Astfel, întîlnim aici drame stranii, iscate din erori care percută tragic peste ani (*Iertarea*, *Vinovatul*), comedii care atacă — nu cu multă consecvență, e adevărat — problema mistificării și a încercărilor facile de înăvuițire rapidă (*Preșul*, *Chițimia*) sau scheciuri de rezonanță absurdă, axate pe automatismele limbajului și ale sentimentelor (*Cine sapă groapa altuia*, *Escroci în aer liber*).

Clasificările sînt însă relative; tragicul se conjugă deseori cu comicul și nu o dată, după o confesiune profundă, sinceră, urmează o eugetare falsă, o situație ridicolă. Astfel, ultima replică a *Iertării* este elamată sub se

micului; tot așa cum apariția „dublului” din *Chițimia* introduce în text o atmosferă dramatică.

Fiecare piesă a volumului pornește de la o situație antagonică: între vinovați și victime; între escroci și onesti. Din acest punct de vedere, textele sînt de o surprinzătoare simetrie. Lia (*Iertarea*), Chițimia I (*Chițimia*), sau El (*Vinovatul*) sînt obligați, după o lungă perioadă de timp, la confruntarea cu adevărul, cu cel-față-de-care-au-greșit, în contul căruia au trăit fără griji, în numele căruia și-au permis să fie liniștiți. Întîlnirea poate avea uneori consecințe tragice (*Vinovatul*), alteori se poate solda doar cu benigne invitații la meditație (celelalte două).

Mai există, deasemeni, în aceste texte o pledoarie pentru iubire, pentru dragostea supremă, neviciată de meschinărie, lașitate, lipsă de curaj. De altfel, în numele iubirii se fac greșelile și tot în numele ei, judecățile. Monologul lui George din *Iertarea* este concludent în acest sens.

Comediile pure ale autorului, deși sînt scrise cu indiscutabilă forță satirică, deși includ replici de haz irezistibil, păcătuiesc fie prin efecte facile (*Preșul*), fie prin imagini vulgare (*Escroci în aer liber*) sau situații teatrale anacronice (*Cine sapă groapa altuia*). Scene excelente — împărțirea anticipată a procentelor, refacerea căsătoriilor sau dialogul avocat-italian — sînt întunecate, în *Preșul*, de multe din replicile Filofteiei: „a venit aseară cineva de la [etajul] trei și-a scuipat pe scară, l-am notat, că poate se interpretează”; [Jucați] fripta? peste dantură!! Să-l notăm și pe tov. Gigel: Lovit și bruscat în contradictor soția, mamă de copilași blonzi”; „ehi, bine-ai venit, fir'ai tu să fii de rațașin, că te-nvăț eu minte! Cum se zice dom'le în italiană, japită?” ș.a.m.d.

Deasemeni, dubioase, tot din punct de vedere al bunului gust, mi s-au părut și divagațiile pe tema proverbelor, a zicătorilor și a interpretărilor lor „la propriu”, din celelalte două comedii. Cu mai puține concesii făcute vulgarității, printr-o selectare mai exigentă a replicilor „de efect la public”, comediele lui Băieșu ar fi atins, fără îndoială, nivelul dramelor lui.

Bogdan Ulmu